

Notat

Til: Helsereformutvalget
Fra: Den norske tannlegeforening
Dato: 17. desember 2025

Innspill fra Den norske tannlegeforeningen - Helsereformutvalget

Om tannhelsetjenesten – bakgrunnsinformasjon

Tannhelsetjenesten er en del av helsetjenesten og må fremover integreres bedre med resten av helsetjenesten. Den norske tannlegeforening (NTF) mener at det er viktig at Helsereformutvalget ser på hele tannhelsetjenesten i det videre arbeidet, selv om tannhelsetjenesten i dag er organisert og finansiert annerledes enn resten av helsetjenesten.

Tannhelsetjenesten består i dag av en fylkeskommunal offentlig finansiert og organisert tannhelsetjeneste som ivaretar barn og unge og andre prioriterte grupper etter tannhelsetjenesteloven samt en privat tannhelsetjeneste som ivaretar resten av befolkningen. Den private delen utgjør ca. 70 % av den samlede tjenesten og den er helt avgjørende for at hele befolkningen skal ha tilgang til nødvendige tannhelsetjenester. Enkelte grupper av den voksne befolkningen har rett på stønad etter folketrygdloven, men hovedregelen er at voksne betaler sin egen tannbehandling. Den private delen av tannhelsetjenesten er helprivat og mottar ingen form for tilskudd til etablering eller drift.

Det er nødvendig å utvikle en bærekraftig tannhelsetjeneste basert på samfunnets behov. Tannhelseutvalgets utredning fastslår at det er behov for en universell tannhelsetjeneste og at det offentlige ansvaret for tannhelsetjenester bør utvides. Offentlig og privat tannhelsetjeneste bør samhandle for å sikre bruk av all tilgjengelig kompetanse. NTF stiller seg bak dette. Målet for fremtidens tannhelsetjeneste må være en sosial utjevning av ulikhet i tann- og munnhelse og en god tann- og munnhelse i hele befolkningen.

NTF vil understreke at en endring av tannhelsetjenesten må være kunnskapsbasert. Det mangler fortsatt kunnskap om både helheten av, og deler av tannhelsetjenesten, og det må utredes hvordan man best kan integrere tannhelsetjenesten i helsetjenesten. Tannhelsetjenestens særpreg og ordninger som fungerer i dag bør ivaretas og videreutvikles i fremtidens tannhelsetjeneste. Tannhelsetjenesten er i dag organisert og finansiert på en helt annen måte enn resten av helsetjenesten. Det gjør det krevende å få til god samhandling med andre helsetjenester, og det svekker pasientsikkerheten. Det er viktig å sikre en harmonisering med resten av helsetjenestene som legger til rette for samarbeid og samhandling.

Tannhelsetjenesten må inkluderes på en bedre måte i det videre arbeidet med e-helse, og det må sikres at tannhelsetjenesten får tilgang til digitale løsninger som utvikles. Slik kan hele befolkningen sikres tilgang til nødvendige offentlige finansierte tannhelsetjenester på en bedre måte.

NTF er av den oppfatning at den eneste muligheten for å sikre befolkningen et nødvendig og tilstrekkelig tannhelsetilbud i fremtiden vil være å legge til rette for et godt samarbeid mellom privat og offentlig tannhelsetjeneste, slik at ressursene og kompetansen i den private tannhelsetjenesten kan utnyttes på best mulig måte.

Manglende finansiering av nødvendige tannhelsetjenester gjør at det er sosial ulikhet i tann- og munnhelse i dag og at mange ikke har råd til å få utført nødvendig tannbehandling. Tann- og munnhelse må ses i sammenheng med somatisk og psykisk helse. I fremtiden må befolkningen ha rett og tilgang til nødvendige tannhelsetjenester, slik de har rett og tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester. Det må være behovet for tannhelsehjelp som legger grunnlaget for den tannhelsehjelpen som gis. Prioriteringskriteriene som benyttes i resten av helsetjenesten må implementeres i tannhelsetjenesten.

Tannhelsetjenesten er en kostnadsintensiv tjeneste og spesialisert tjeneste som i all hovedsak tilbyr avansert klinisk behandling. Tannbehandling krever klinikker med høyteknologisk kostbart og avansert utstyr (unit/tannlegestol, kompressor, røntgenutstyr, mulighet for sterilisering av utstyr mm.) og personell med høy kompetanse. Tannhelsetjenesten sammenliknes best med spesialisthelsetjenesten og den spesialiserte behandlingen som utføres i sykehus, i poliklinikker og hos andre private legespesialister. Selv om formålet med behandlingen blant annet er å forebygge infeksjon og videre utvikling av sykdom, er selve behandlingen mer komplisert. En tannhelsetjeneste som sikrer befolkningen tilgang til nødvendig tannbehandling vil avlaste resten av helsetjenesten og bidra til at ressursene i helsetjenesten brukes riktig.

Tannleger, tannpleiere, tannhelsesekretærer og tannteknikere er alle viktige yrkesgrupper i tannhelseteamet. Alle har sine egne kompetanseområder og arbeidsoppgaver på bakgrunn av sin utdanning. For at tannhelsetjenesten skal fungere må Norge ha tilstrekkelig antall tannhelsepersonell.

Tannhelsetjenesten er en viktig helsetjeneste i beredskapssammenheng. Tjenesten tilbyr nødvendig behandling av traumer, smerter, skader og infeksjoner og avlaster på den måten resten av helsetjenesten. Tannhelsepersonell har dessuten god kompetanse på smittevern og annen

medisinsk kompetanse. Det må sikres at hele tannhelsetjenesten er involvert i beredskapsplaner slik at kompetansen og ressursene utnyttes på best mulig måte.

Helsereformutvalget – Den norske tannlegeforenings hovedposisjoner

- Tann- og munnhelse er helse og tannhelsetjenesten må være en integrert del av helsetjenesten.
- Befolkningen må ha rett og tilgang til nødvendige tannhelsetjenester, slik de har rett og tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester.
- Økt offentlig finansiering er avgjørende for å sikre hele befolkningen tilgang til nødvendige tannhelsetjenester. Det må utredes nærmere, i samarbeid med fagmiljøene i hele tannhelsetjenesten, hva som er nødvendig tannhelsetjenester.
- Det må utredes hva som er nødvendig tannhelsetjenester og hva det offentlige skal finansiere, og prinsippene for prioritering i resten av helsetjenesten må også legges til grunn i tannhelsetjenesten.
- Kompetanse og ressursene i hele tannhelsetjenesten, både den offentlige og private, må utnyttes i fremtidens tannhelsetjeneste. Det må utredes nærmere hvordan dette kan gjøres, og man bør se hen til organisering og finansiering i resten av helsetjenesten.
- Det må sikres gode og forutsigbare rammebetingelser for både den offentlige og private delen av tannhelsetjenesten for å kunne løse oppgavene i fremtidens tannhelsetjeneste.
- En integrering av tannhelsetjenesten med helsetjenesten vil bidra til et helhetlig helsetilbud til pasientene og det vil gi synergieffekter på mange områder å se tann- og munnhelse som helse. Utjevning av sosial ulikhet i tann- og munnhelse vil bidra til bedre folkehelse, avlaste helsetjenesten og redusere utenforskap.
- Fylkeskommunen bør ikke ha ansvar for organisering av tannhelsetjenesten. Tannhelsetjenester er spesialiserte tannhelsetjenester og tannhelsetjenestene bør derfor organiseres på linje med helseforetakene i dagens spesialisthelsetjeneste. Dette vil sikre bedre nasjonal styring og nødvendige tannhelsetjenester til hele befolkningen.
- Tannhelsetjenesten må inkluderes i e-helsearbeidet og sikres tilgang til digitale løsninger på lik linje med resten av helsetjenesten. Tannhelsetjenesten må bidra i folkehelsearbeidet og dessuten inkluderes i beredskapsplaner på alle nivåer.
- NTF er bekymret for konsekvensene av konsolidering og økende eierskap av investor-eide kjeder i den private tannhelsetjenesten, og påpeker at dette kan sette den faglig autonomi under press. Det må legges til rette for at tannleger fortsatt skal kunne eie og drive små og mellomstore

Den norske tannlegeforening

virksomheter og eventuelle avtaler i tannhelsetjenesten må inngås direkte med helsepersonellet og ikke med virksomhetene i tjenesten for å sikre faglig styring.